

S

Verksamhetsplan
2005
1 maj – 31 december

Marknämnden

<i>Förvaltningschefen har ordet</i>	1
<i>Stadens mål</i>	1
Viktiga frågor 2005 - 2007	2
<i>Marknämnden</i>	2
Markkontoret	2
Nämndens mål	3
<i>Prioriterade inriktningar</i>	3
<i>Förbättra välfärden och de kommunala verksamheterna</i>	3
Beakta FN:s barnkonvention	4
Förbättra funktionshindrades livssituation	4
Medarbetare	4
<i>Bygga bostäder och utveckla Stockholm</i>	5
Bostäder som alla kan efterfråga	6
Parker och grönområden	13
Goda förutsättningar för näringslivet	13
<i>Göra Stockholm till en ekologiskt hållbar storstad</i>	15
<i>Bryta segregationen och fördjupa demokratin</i>	17
Medborgarnas inflytande – brukarinflytande	18
Mångfalds- och jämställdhetsplan	19
<i>Ta ansvar för ekonomin</i>	19
Budgetförutsättningar	20
Behov av korrigerering	20
Nämndens budget	20
<i>Övriga redovisningar</i>	24
Av kommunfullmäktige givna uppdrag	24
Internationell anknytning	24

BILAGOR

Budgetavräkning drift och investering inklusive avvikelser	1
Internbudget per program och per avdelning	2
Investeringsplan per objekt	3
Tillgänglighetsprojektet, åtgärdsprogram	4
Handikapplan 2005	5
Intern kontrollplan	6
Mångfalds- och jämställdhetsplan	7
Lokalförsörjningsplan	8
Mått och nyckeltal	9
Sammanställning av uppdrag, s.k. ska-krav	10

Del 2 Separat del till Marknämnden

Mål och Åtaganden	2:1
-------------------	-----

FÖRVALTNINGSCHEFEN HAR ORDET

Marknämnden börjar sin verksamhet den 1 maj 2005. Efter det att kommunfullmäktige i december 2004 beslutade om ny organisation för verksamheterna inom gatu- och fastighetsnämnden har ett intensivt arbete med att detaljplanera och bemanna organisationen samt att utreda vissa gränssnittsfrågor pågått.

I budget 2005 har en tydlig satsning på stadsdelsnämnderna gjorts och bl.a. har medel överförts från stadens facknämnder till stadsdelsnämnderna. För gatu- och fastighetsnämndens del nedjusterades driftkostnadsramen samtidigt som intäktskravet ökade, netto en resultatförbättring med 83 mnkr. Investeringsplanen medgavs enligt vårt förslag.

Under året kommer arbetet med att genomföra det stora antal bostadsprojekt där gatu- och fastighetsnämnden har lämnat markanvisning att dominera verksamheten. Detta kommer att ske enligt den genomförandeplan för byggande av 20 000 nya lägenheter under perioden 2003-2006 som kommunfullmäktige godkände i mars 2005.

Vi prioriterar nu arbetet med att genomföra planeringen för de anvisade lägenheterna så att byggstart av dessa är möjlig under 2006. För att tillgodose ett långsiktigt behov av mark för bostäder även efter perioden är det viktigt att antalet markanvisningar även i fortsättningen sker i tillräcklig omfattning. Med hänsyn till prioritering av arbetet kommer dock antalet markanvisningar vara något lägre under 2005 och 2006.

Satsningen på att minska sjukfrånvaron kommer att fortsätta. Inom gatu- och fastighetskontoret har ett projekt bedrivits sedan hösten 2003 med gott resultat. Satsningen kommer att fortsätta inom markkontoret.

Beslut om Miljömiljarden, steg ett, fattades under hösten 2004. Godkända projekt som kommer att hanteras inom marknämnden avser marksaneringar. Beslut om Miljömiljarden, steg två, förväntas före sommaren.

Under hösten 2004 har formerna och rutinerna för hur kontoret ska arbeta med stadsdelsförnyelsen kommit till stånd. Vi kommer aktivt bistå stadsdelarna och genomföra de projekt som har beslutats.

Kommunfullmäktige väntas den 9 maj fatta beslut om marknämndens budget 2005. Budgeten bygger på en schablonbedömning av marknämndens andel av gatu- och fastighetsnämndens budget. Detta i kombination med att gatu- och fastighetsnämndens bokslut för januari – april 2005 först kommer att vara klart i slutet av maj medför att det är troligt att behov av justeringar kan komma aktualiseras.

För den del som återstår av året kommer det vara av stor vikt att följa upp att den organisation som fastställts kommer att bli väl fungerande inom de budgetramar som tilldelats.

STADENS MÅL

Kommunfullmäktige beslutade om budget 2005 med inriktning för 2006 och 2007 den 11-12 november 2004. De mål som beslutades i budget 2004 ligger fast.

De övergripande inriktningsmålen är:

- ? Förbättra välfärden och de kommunala verksamheterna
- ? Bygga bostäder och utveckla Stockholm
- ? Göra Stockholm till en ekologiskt hållbar storstad
- ? Bryta segregationen och fördjupa demokratin
- ? Ta ansvar för ekonomin.

Viktiga frågor 2005 - 2007

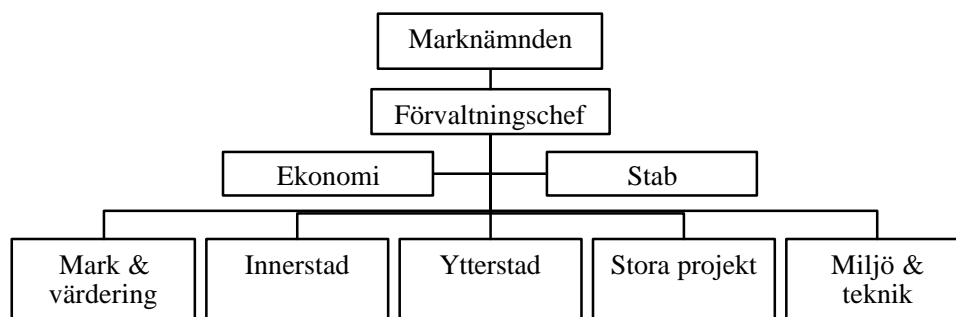
- ? Skapa en god livsmiljö präglad av en ekonomiskt, socialt och ekologiskt uthållig utveckling
- ? Skapa förutsättningar för ett ökat bostadsbyggande

MARKNÄMNDEN

Marknämnden ska ansvara för förvaltning av mark samt exploatering och byggande av bostäder och företagsområden. Nämnden skall ansvara för markanvisningar och exploateringsavtal, köp och försäljning av mark, byggnader och upplåtelser genom tomträttsavtal och arrenden. Därutöver skall nämnden ansvara för projektledning och samordning i samband med exploatering. Som sådan är nämnden ansvarig för stadens mark- och bostadspolitiska åtgärder samt för stadens företagsområden.

Markkontoret

Markkontoret föreslås bestå av fem linjeavdelningar och dessutom en stab och en ekonomiavdelning. En geografisk grundstruktur för exploatering/projektledning, markanvisning och markupplåtelse etc. är utgångspunkten för den nya organisationen. En annan viktig utgångspunkt har varit flexibilitet och en processinriktad struktur. Antalet tjänster uppgår till 140,5.

Innerstad resp ytterstad

En geografisk grundstruktur för exploatering/projektledning, markanvisning och markupplåtelse etc är utgångspunkten för den nya organisationen. Indelningen sker på sådant sätt att den korresponderar med övriga tekniska förvaltningar, i första hand stadsbyggnadskontoret.

Stora projekt

Här återfinns Hammarby sjöstadprojektet, som tidigare var organiserat som en egen byrå inom gatu- och fastighetskontorets innerstadsregion. Flera ”stora projekt” kan senare bildas, exempelvis Slussen och Norra station.

Miljö & teknik

I denna avdelning samlas kompetens inom främst områdena miljö, park, trafik och anläggning, som utgör stödfunktioner till exploateringsprocessen inom de geografiska avdelningarna. Här finns också den expertkunskap som marknämnden förutsätts tillhandahålla stadsdelsnämnderna vad avser investering och drift av parker och grönområden.

Mark & värdering

Värderingsverksamheten är central för såväl markförvaltning som exploatering och är därför en självklar del av markkontoret. Delvis är den även en stödfunktion för Fastighets- och saluhallsförvaltningen.

Till Mark & värdering förs också löpande markförvaltning och kundreskontra avseende tomträtter mm.

Administration

För att inte administrationen ska behöva dubbleras vid gatu- och fastighetskontorets delning har en gemensam administrativ service för markkontor och trafikkontor skapats. Huvuddelen av de funktioner som tidigare fanns på gatu- och fastighetskontorets administrativa avdelning placeras på trafikkontoret men med skyldighet att även serva markkontoret med personal- och löneadministration, IT, diari föring och arkiv och nämndadministration. Resurser för ekonomi (budget och uppföljning, redovisning och fakturahantering mm) finns dock på båda kontoren.

Staben

Staben, med ett begränsat antal anställda, svarar för information, stöd åt förvaltningschef och nämnd samt vissa förvaltningsövergripande utredningar och remissvar mm

Nämndens mål

Utifrån kommunfullmäktiges mål har nämnden fastställt följande inriktningsmål;

- ? Beakta FN:s barnkonvention och stadens handlingsprogram i sin verksamhet, förbättra funktionshindrades livssituation genom att förbättra tillgängligheten i den fysiska miljön. Vara en modern och attraktiv arbetsplats.
- ? Skapa förutsättningar för ett ökat bostadsbyggande, bidra till stadens arbete med att hålla ner boendekostnaderna i nyproducerade bostäder samt verka för goda förutsättningar för näringslivet.
- ? Bidra till en hållbar tillväxt genom att tillskapa en god livsmiljö präglad av ekonomisk, socialt och ekologiskt uthållig utveckling.
- ? I sin verksamhet främja integration och stärka inflytandet för brukarna.
- ? Bedriva verksamheten på ett effektivt sätt inom givna budgetramar.

PRIORITERADE INRIKTNINGAR

De prioriterade inriktningarna är kommunfullmäktiges preciseringar av målen för det närmast kommande året. De ska förtydligas i nämndernas generella åtaganden.

De prioriterade inriktningarna och nämndens generella åtaganden redovisas under vart och ett av målen i verksamhetsplanen. En samlad redovisning över mål, prioriterade inriktningar och åtaganden redovisas i särskild del till nämnden (Del 2 bilaga 1).

FÖRBÄTTRA VÄLFÄRDEN OCH DE KOMMUNALA VERKSAMHETERNA

Kommunfullmäktiges prioriterade inriktningar

- || ? Barns och ungdomars villkor i Stockholm skall förbättras utifrån en helhetssyn på deras vardag och möjligheten att påverka denna ||
- || ? Staden ska ha en bra omsorg, vård och service för äldre, funktionshindrade och de mest utsatta som bygger på delaktighet, inflytande och respekt för den enskilde individen oavsett var i staden man bor ||
- || ? Kompetensförsörjningen ska säkras och goda möjligheter till kompetensutveckling erbjudas medarbetarna ||

Nämndens åtaganden

<p><i>Marknämnden åtar sig att</i></p> <ul style="list-style-type: none">? i sin verksamhet beakta FN:s barnkonvention och stadens handlingsprogram för genomförande av barnkonventionen? årligen ta fram en handlingsplan för ökad tillgänglighet för funktionshindrade? stödja och utveckla kompetens och ledarskap, öka den etniska mångfalden och jämställdheten samt aktivt arbeta för att minska sjukfrånvaron
--

Beakta FN:s barnkonvention

Samtliga nämnder ska i sina verksamhetsplaner 2005 redovisa en plan och en åtgärdslista över vad som behöver utvecklas, uppmärksammas eller förändras för att konventionens intentioner ska förverkligas.

För marknämnden gäller det huvudsakligen att ta hänsyn till barnperspektiv i planeringen av nya bostadsområden. Att ta fram en plan och åtgärdslista hinns inte med till denna verksamhetsplan. Kontoret får återkomma till nämnden med ett förslag.

Förbättra funktionshindrades livssituation

Gatu- och fastighetsnämnden redovisade i sin verksamhetsplan 2005 en fristående ettårig handikappplan på det sätt som har skett under senare år. Denna plan föreslås även gälla i tillämpliga delar för marknämnden. Planen redovisas i bilaga 5. Se även avsnitt "Mångfald och tillgänglighet"¹.

Medarbetare

Stödja och utveckla kompetens och ledarskap

Med utgångspunkt från stadens personalpolitik och personalstrategi kommer kontoret arbeta fram ett professionellt arbetssätt mellan chef och medarbetare i syfte att utveckla effektiviteten i verksamheten.

Kontoret kommer att:

- Införa rutiner för den kort- och långsiktiga verksamhetsplaneringen på individnivå
- Kontinuerligt följa upp verksamheten, kunskapsgapet, hälsosituationen och kontorets gemensamma värderingar, vilka ligger till grund för ett kvalitativt medarbetarsamtal
- Se över lönepolicyn, uppdatera befattningsvärderingarna, ge stöd till cheferna vid lönesättning, lönerrevision och lönesamtal med hjälp av ett löneanalysverktyg
- Genomföra en ledarutvecklingsprogram i syfte att träna cheferna i det professionella arbetssättet mellan chef och medarbetare
- Genomföra en modell för kompetensinventering och kompetensplanering

Minska sjukfrånvaron

Det åtgärdsprogram för att minska sjukfrånvaron, som genomfördes på gatu- och fastighetskontoret under 2003 – 2004, kommer att utvärderas. Kontoret kommer sträva efter att bibehålla de arbetsformer och resultat som har uppnåtts genom programmet.

Kontoret kommer att:

- Koncentrera sig på tidigt ingripande och aktiv kontakt vid nya sjukfall
- Ta tag i och utreda korttidsfrånvaro för att förebygga framtida sjukfall

¹ Se sid 8

- Arbeta med förebyggande insatser för att behålla de goda resultat som uppnåtts
- Utarbeta personalekonomiskt bokslut med fokus på hälsoarbete (hälsobokslut)
- Erbjudna friskvårdssatsningar och rehabiliteringsåtgärder för att underlätta för de sjukskrivna att återgå i arbete på hel- eller deltid.

Markkontoret som attraktiv arbetsgivare

Alternativa arbetsformer

För att öka flexibiliteten i arbetslivet och underlätta framtida rekrytering kommer kontoret arbeta med att utveckla alternativa arbetsformer. Distansarbete har på gatu- och fastighetskontoret varit en accepterad arbetsform och kommer troligen även att vara så på markkontoret.

Arbetsmiljö

Som ett led i den pågående kompetensförsörjningsprocessen kommer arbetsmetoden ”Vår arbetsplats” (s.k. Pusslet) som använts på gatu- och fastighetskontoret att utvecklas. Metoden bygger på föreskriften om Systematiskt arbetsmiljöarbete. Syftet med Pusslet är att öka medarbetarnas delaktighet och inflytande och stimulera alla att medverka i det förebyggande arbetsmiljöarbetet.

Kontoret kommer att:

- Sträva efter att minst 90% av medarbetarna upplever sin arbetsmiljö som tillfredsställande år 2006
- Utarbeta en ny Pusselbit för ledarskap
- Erbjudna seminarier och arbetsmiljöutbildningar till chefer/arbetsledare, skyddsombud och medarbetare
- Genomföra utbildningar till cheferna i samtalen inför förändringarna i verksamheten/ organisationen
- Organisera nätverk för chefer med personalansvar för att ge återkommande stöd i samband med förändringarna i verksamheten/organisationen

Friskvård och hälsoutveckling

För att stimulera medarbetare och chefer att bibehålla och stärka sin hälsa, öka medvetenheten om livsstilens betydelse för livsglädje och prestationsförmåga samt öka medvetenheten kring hälsans betydelse för arbetssituationen i stort, kommer en rad insatser för friskvård och hälsoutveckling att genomföras.

Kontoret kommer att:

- Erbjudna medarbetarna ett attraktivt utbud av hälso- och friskvårdsaktiviteter
- Fortsätta satsa på riktade hälsoutvecklingsprojekt
- Anordna motionskampanjer, hälsoseminarier och föredrag

BYGGA BOSTÄDER OCH UTVECKLA STOCKHOLM

Kommunfullmäktiges prioriterade inriktningar

?	Nya bostäder som alla kan efterfråga skall byggas
?	Staden skall verka för en väl fungerande arbetsmarknad, goda förutsättningar för näringslivet, utveckling av trafiksystemen samt att regionens betydelse stärks

Nämndens åtaganden

<i>Marknämnden åtar sig att</i>
? medverka till att de av kommunfullmäktige angivna bostadsmålen nås
? genom att upplåta mark, underhålla och utveckla stadens företagsområden skapa goda förutsättningar för näringslivet

Bostäder som alla kan efterfråga

Ökat bostadsbyggande - 20 000 nya bostäder ska tillskapas

Nya bostäder är en förutsättning för en gynnsam tillväxt i staden och i hela regionen. Bostadsbyggandet utgör därmed en av stadens främsta prioriteringar. Efterfrågan på bostäder är mycket hög i Stockholm. Enligt "Regional utvecklingsplan för stockholmsregionen" beräknas ytterligare 80 000 bostäder behövas fram till år 2030.

Kommunfullmäktige har som ett övergripande mål beslutat att skapa förutsättningar för att 20 000 bostäder kan påbörjas under perioden 2003 - 2006. Hälften av dessa ska vara hyresrätter varav de kommunala bolagens andel uppgår till 8 000 lägenheter. Det är också prioriterat att bygga bostäder som alla har råd att efterfråga. Efter 2006 är ambitionen att fortsätta att hålla en hög och jämn takt i bostadsbyggandet.

Under 2003 - 2006 sker arbetet i projektform, det s.k. 20k-projektet, i samarbete med stadsledningskontoret, stadsbyggnadskontoret och miljöförvaltningen. En projektledare har tillsatts med uppgift att samordna, bevaka och följa upp arbetet. Projektet påbörjades i januari 2003.

20k-projektets planeringsfas avslutades i mitten av 2004. Målsättningen var då att den s.k. 20k-listan skulle innehålla minst 20 000 lägenheter som bedömdes som möjliga att påbörja plus en viss säkerhetsmarginal. En genomförandeplan för byggande av 20 000 lägenheter godkändes av kommunfullmäktige i mars 2005. För närvarande finns projekt om sammanlagt ca 23 000 lägenheter som bedöms som möjliga att påbörja senast 2006.

Efter planeringsfasen som avslutades vid halvårsskiftet 2004 pågår nu arbetet med bostadsprojekten för fullt. Projekten ska utformas och en rad genomförande frågor, avseende teknik, juridik och ekonomi, måste lösas. Tidsplanerna är i många fall knappa och för att minska riskerna för att projekten försenas kommer uppföljningen av projekten att intensifieras. De pressade tidsplanerna står delvis i motsatsförhållande till bästa ekonomiska och tekniska lösningar i de enskilda projekten. Arbetet med bostäderna inom ramen för 20k-projektet prioriteras därför.

Tensta boutställning

Under året kommer kontoret inom ramen för huvudmannaskapet för boutställning i Tensta 2006 skapa förutsättningar för projektets genomförande.

Markanvisningar

Marknämnden ansvarar för att stadens mark utvecklas och förädlas så effektivt som möjligt. Nämndens ansvar och medverkan vid framtagande av nya bostads- och arbetsplatsplaner och deltagande vid utbyggnad av projekten är av största vikt för genomförandet och för stadens ekonomiska åtaganden.

Markanvisning² av den kommunalt ägda marken är det instrument nämnden förfogar över för att möjliggöra ökat bostadsbyggande. Markanvisningsbeslut innebär att nämnden fördelar mark till olika intressenter inför planeringen av ny bebyggelse.

I samband med att marknämnden ger markanvisning upprättas ett s.k. markanvisningsavtal med byggherren. Avtalet är en bekräftelse på nämndens beslut samt att byggherren accepterar de villkor som gäller för markanvisningen. Avtalet ger en trygghet för byggherren att med ensamrätt kunna förhandla med staden om genomförande av ny bebyggelse och därmed vara villig att satsa resurser för erforderlig projektering.

Antalet markanvisningar har ökat kraftigt de senaste åren. För att tillgodose efterfrågan på mark för nya bostäder är det viktigt att antalet markanvisningar även fortsättningsvis sker i tillräcklig omfattning. På samma sätt måste de ekonomiska förutsättningarna och medelstillelningen för bostadsbyggandet följa denna utveckling. Ett ökat bostadsbyggande kräver dessutom utbyggd service och infrastruktur, vilket måste planeras och genomföras parallellt med en omfattande bostadsutbyggnad.

Åren 2000 - 2002 tilldelades markanvisningar omfattande ca 10 000 lägenheter, vilket motsvarar ett genomsnitt på drygt 3 300 lägenheter per år. År 2003 markanvisades 5 300 lägenheter och för 2004 fram till i början av september nästan 10 000 lägenheter.

Byggande på privatägd mark är också en förutsättning för att kommunfullmäktiges mål ska kunna uppnås. Projekt som pågår är t.ex. Årstadal, Långbro Park och Luxområdet på Lilla Essingen. Exempel på projekt som planeras är Beckomberga sjukhusområde, Liljeholmskajen i Årstadal, Kojan (delvis privatägd) vid Hornsbergs strand, Gångaren på Kungsholmen och Lissabon på Gärdet.

Sänka boendekostnaderna

Gatu- och fastighetsnämnden fick i uppdrag att arbeta för att sänka boendekostnaderna. En rad olika faktorer påverkar kostnaderna; konkurrenssituationen, konjunkturen, avgifter, krav på byggherren, graden av kommersiellt byggande, produktionsmetoder etc.

Bostäder ska byggas som kan efterfrågas av alla. Arbetet för att uppnå detta sker på olika sätt, bl.a. genomförs entreprenadtävlingar, försöksprojekt med billigare bostadsrätter och hyresrätter samt markanvisningstävlingar där boendekostnaden är utslagsgivande. Erfarenhetsåterföring från dessa projekt är viktigt i det fortsatta arbetet med att sänka boendekostnaden. Flera aktörer som har prövat olika metoder för att pressa produktionskostnader och som inte tidigare varit representerade inom staden har anvisats mark. På sikt handlar det om att påverka stockholmsmarknaden så att byggföretagen ställer om sina produktionsmetoder för att sänka boendekostnaderna. I takt med att resultat erhålls från pågående pilotprojekt har staden möjlighet att framöver prioritera markanvisningar till byggherrar som särskilt lyckas hålla låga hyror i nyproduktionen.

Kommunfullmäktige har beslutat, med anledning av en utredning som har gjorts av Stockholm Stads- hus AB om hur nyproduktionskostnader kan minska, att stadens bostadsbolag, gatu- och fastighetskontoret och stadsbyggnadskontoret genomför ett gemensamt utvecklingsprojekt inom de mest kostnadsdrivande områdena; utveckling av planprocessen i samverkan, utveckla byggprocessens tidiga skeden, utveckla styrning och kompetens i projekteringsfasen, stimulera det industriella byggandet och öka insyn och pressa priserna i de underliggande leden. Det gemensamma utvecklingsprojektet bedrivs inom ramen för 20k-projektet. Resultatet och slutsatserna från projektet får påvisa hur erfarenheterna kan tas till vara i kommande projekt.

² Markanvisning definieras som ”En option att under en viss tid och på vissa villkor ensam få förhandla med staden om förutsättningarna för genomförande av ny bostadsbebyggelse eller annan exploatering inom ett visst markområde som staden äger”

Kommunfullmäktige har även beslutat om nya tomträttsavgälder för bostäder som innebär att kostnaden för mark inte ska utgöra ett hinder för att bygga bostäder. För den som bygger hyresrätter är tomträttsavgälden särskilt förmånlig.

Mångfald och tillgänglighet

Människors behov varierar kraftigt över livsrytten. Staden planerar för ett brett utbud av olika typer av bostäder och upplåtelseformer; prisvärda hyresrätter, bostadsrätter för hushåll med normala inkomster, seniorbostäder, markbostäder, studentbostäder och ungdomsbostäder och som tillsammans skapar den önskvärda blandningen av bostadstyper och upplåtelseformer. Hyresrätten bör särskilt prioriteras i innerstaden för att säkra ett blandat bestånd.

För att äldre och funktionshindrade ska kunna finna ett fungerande boende i det reguljära bostadsbeståndet bör nyproduktionen basanpassas. Basanpassningen ska ske på sådant sätt att den inte är kostnadsdrivande³.

Förutsättningar för bostadsutbyggnad

Flera faktorer påverkar möjlig takt i bostadsbyggandet:

? *Byggbar mark*

Inventering av byggbar mark måste fortsätta för att underlätta markförsörjning. Vid val av mark för byggnation ska samtliga samhällsbehov vägas in. Det kan vara bostäder, arbetsplatser, minskad segregation, sysselsättning, infrastruktur, kollektivtrafik, rekreation och biologisk mångfald.

Parallellt med 20k-projektet pågår arbetet med stadsutvecklingsområdena men p.g.a. projektens storlek och komplexitet påbörjas merparten av dessa efter 2006.

? *Ombyggnadsprogrammet*

Nämnden fick i budget 2004 uppdraget att fullfölja det s.k. ombyggnadsprogrammet som inventerar kontors- och industrilokaler som kan vara lämpliga att bygga om till bostäder.

Omvandling till bostäder kräver att en avvägning görs mellan godtagbar boendemiljö, näringslivets utvecklingsmöjligheter, behovet av bostäder samt ekonomiska förutsättningar. I staden finns p.g.a. rådande konjunkurläge, f.n. ett överskott av nybyggda kontorslokaler, medan mark för industrietablering är en bristvara. Det är dock inte rimligt att tro att den samlade outnyttjade kontorsyta som idag finns går att omvandla till bostäder. För att Stockholm ska vara en stad i förändring och utveckling och att näringslivet ska ges goda förutsättningar, krävs också möjligheten till nya kontors- och industrietableringar på lång sikt.

Inom ramen för pågående projekt planeras och genomförs ombyggnader och förtätningar av industri- och kontorsområden där så är möjligt. Till exempel Axelsberg och Kista. Kontoret avser att framöver i samband med programarbeten inom respektive stadsdel se över möjligheterna till bostadsomvandlingar.

För projekt i city prövas regelmässigt möjligheterna att inrymma ytterligare bostäder. Erfarenheten är dock att motståndet mot detta är stort p.g.a. ekonomiska skäl. Möjlighet att göra påbyggnader i befintligt bestånd ska prövas. Exempel på ett sådant projekt är fastigheten Beridarebanan 13, där ett parkeringshus planeras att ersättas med bostäder och kontor. Ytterligare exempel är stadens köp av den s.k. Skatteskrapan på Södermalm för att omvandla kontorslokaler till studentbostäder. Vidare har en överenskommelse träffats om omvandling av två kontorsfastigheter till bostäder inom kvarteret Fatbursbågen på Södermalm.

³ Arbetet med att ta fram ett förslag till basanpassning, Bas-program, av tillgängligheten för personer med funktionshinder vid nyproduktion av bostäder och lokaler i enlighet med kommunfullmäktiges uppdrag till gatu- och fastighetsnämnden och stadsbyggnadsnämnden har påbörjats och kommer att färdigställas under 2005.

? *Nybyggnation*

Nybyggnation ska i första hand ske på redan exploaterad mark vilket innebär fortsatt arbete med inventering av rivningstomter, nedlagda industri- och hamnområden samt överdäckningar av spårområdet. För att frigöra sådan mark krävs förberedelsearbete som marksanering, evakuering, rivning samt planering för service och kommunikationer. Exempel på sådana är Hammarby Sjöstad, nordvästra Kungsholmen, gasverkstomten i Hjorthagen, Liljeholmen/Årstadal och mark övertagen från Stockholm Hamn AB.

Om gemensamma ytor som parkmark eller grönytor måste tas i anspråk för byggnation är kontorets strävan att dessa ytor i möjligaste mån ersätts av en kvalitetshöjning och/eller en förstärkning av den totala grönstrukturen.

Ett annat möjligt sätt är omläggning av vägnät. Exempel är omläggning av Skärholmsvägens sträckning, omläggning av Kristinebergsmotet samt överdäckning av Essingeleden som planeras i samband med utbyggnaden av nordvästra Kungsholmen. Vidare planeras överdäckning av Norra Stationsområdet samt nedgrävning av kraftledning i tunnel mellan Skanstull och Västberga för att frigöra mark för bostäder och arbetsplatser.

Dessa typer av åtgärder är ofta mycket komplicerade och innebär stora kostnader, både för staden och byggherrarna. Detta medför en osäkerhet i genomförandetakt.

För att fortsätta att hålla en hög och jämn takt i bostadsbyggandet även efter 2006 kommer kontoret att fortsätta med att söka nya områden som är möjliga för bostadsexploatering. En förutsättning för att stadens invånare även på längre sikt ska kunna erbjudas bostäder till rimliga kostnader är att dessa områden väljs så att de inte är kostnadsdrivande.

? *Konjunktur och våga att bygga*

Bostadsbyggandet berörs av konjunktorens utveckling och byggherrarnas vilja att ta ekonomiska risker för att bygga. Målet om 20 000 påbörjade lägenheter innebär att produktionstakten kommer att öka kraftigt de två nästkommande åren. Risken är då stor att produktionsökningen är kostnadsdrivande för entreprenader, material etc.

Hälften av de 20 000 bostäderna ska vara bostadsrätter. Marknaden avgör ytterst för när dessa kan påbörjas.

Bostadsprojekt

Verksamhetsplanen innehåller en stor mängd bostadsprojekt som befinner sig i olika planerings- och genomförandefaser. Hammarby Sjöstad är naturligtvis det största. Exempel på andra större projekt i innerstaden är Lux på Lilla Essingen, Kojan på Kungsholmen, Sabbatsberg på Norrmalm, Hjorthagen (inom Gasverksområdet). Exempel i ytterstaden är ett flertal större och mindre projekt inom framförallt stadsdelarna Vällingby, Råcksta, Hässelby Gård, Mariehäll, Årsta, Hammarbyhöjden, Farsta, Långbro, Fruängen, Sättra och Skärholmen.

I bilaga 3 redovisas samtliga bostadsprojekt större än 20 mnkr. Av redovisningen framgår stadens investeringsutgifter, en allmän presentation av projektet och i vilket skede projektet befinner sig. Projekt mindre än 20 mnkr redovisas endast i sifvertabellerna i nämnda bilaga.

I kommande tabell visas antal lägenheter i olika områden som bedöms kunna påbörjas under 2005.

Område	Projekt	Antal lgh	
Innerstaden		Totalt	Varav
Kungsholmen		360	
varav	Luxområdet		200
	Lustgården		100

Norrmalm		95	
Östermalm		600	
varav	Svea Artilleri		180
	Ruddammen		100
	Kattrumpstullen		150
Maria-Gamla stan		270	
Katarina- Sofia		900	
varav	Hammarby Sjöstad		800
Ytterstaden			
Kista		40	
Rinkeby		20	
Spånga-Tensta		400	
varav	Gunnebo		100
Hässelby-Vällingby		1 200	
varav	Vattenfallet		100
	Lekrummet		150
	Vårdhemmet		140
	Uranet		100
Bromma		690	
Enskede-Årsta		390	
Skarpnäck		380	
varav	Åstorp		300
Farsta		300	
Vantör		165	
Älvsjö		475	
varav	Långbro sjukhusområde		270
Liljeholmen		550	
varav	Årstadal		320
Hägersten		345	
varav	Axelsberg		150
	Fruängsgården		120
Skärholmen		440	
varav	Vårbergs Centrum		100
	Skärholmens Gårdsväg		90
Totalt		7 620	

Studentbostäder

Kommunstyrelsen beslutade i oktober 2004 att inrätta en genomförandegrupp för studentbostäder inom 20k-projektet. I gruppen ska ingå representanter från tekniska nämnder, AB Svenska Bostäder samt från studentorganisationerna.

Under de senaste fyra åren har drygt 1 500 studentbostäder byggts, framförallt i Kista och Hammarby Sjöstad. För närvarande pågår byggnation av 235 bostäder. Planering pågår för ytterligare 1 400 - 1 500 bostäder genom nybyggnation och ombyggnad och som bedöms kunna påbörjas senast 2006. Det största projektet är ombyggnaden av den s.k. Skatteskrapan på Södermalm med ca 500 bostäder.

Tillväxt och utveckling i Stockholms innerstad

Inom innerstaden pågår en förnyelse och omdaning av citykärnan (främst kring Sergels Torg samt i området mellan Sveavägen, Kungsgatan, Norrlandsgatan, Hamngatan och Kungsträdgården). Förnyelsen sker i samarbete med de berörda fastighetsägarna och omfattar kvalitetsförbättringar i gatu- och trafikmiljön. Detta görs i samband med ett stort antal om- och tillbyggnadsprojekt.

I innerstaden kommer huvuddelen av bostadstillskottet de närmaste åren utöver Hammarby Sjöstad ske inom de två stora stadsutvecklingsområdena nordvästra Kungsholmen och Hjorthagen - Värtan. Projekten omfattar förädling av mark som tidigare använts för hamn, industri och trafikleder. Sam-

manlagt omfattar projekten ca 10 000 lägenheter, varav ca hälften kommer att påbörjas under den närmaste tioårsperioden.

Flera projekt pågår som huvudsakligen utgör komplettering av befintlig bebyggelse genom utnyttjande av exempelvis parkeringsytor, busshållplatser och garage. Bland dessa kan nämnas Persikan på Södermalm och Smedsbacken på Gärdet.

Hammarby Sjöstad

Sedan 1998 pågår utbyggnaden av en ny innerstadsdel med mer än 15 000 boende och ca 10 000 arbetsplatser. Ca 3 000 bostäder har färdigställts och ca 4 500 planeras ytterligare byggas t.o.m. 2010. Hammarby Sjöstad präglas av miljömässig hållbarhet. I sjöstaden finns bl.a. ekskogen på Sickla Udde och Lumaparken. De tekniska lösningarna i området håller hög miljömässig standard. Tvärbanan går genom området och anslutningar till Södra Länken har skett. En bilpool för de boende har tagits i bruk och kommer att utvidgas.

Omdaning av Danviks- och Henriksdalspartierna kommer att innebära genomgripande infrastruktur-satsningar. En principöverenskommelse har träffats med Nacka kommun och landstinget om att genomföra det s.k. Danvikslösenprojektet. Projektet innebär att en tunnel byggs genom Henriksdalsberget och att Tvärbanan ansluts till Saltsjöbanan. Därmed får Tvärbanan en förbindelse in till Slussen. Samtidigt frigörs mark för en omfattande nybyggnad av bostäder.

Nu pågår utbyggnad av bostäder inom detaljplaneområdena Kölnan, Forsen, Vågskvalpet, Sjöstadsparken och Hammarby Gård. Inom kvarteret Vågskvalpet byggs i samarbete med idrottsnämnden en idrottshall, Sjöstadshallen, som ska kombineras med friskvårdslokaler och parkeringsgarage. Hallen planeras att tas i bruk under 2006. Under 2005 planeras också anläggningsarbeten inom detaljplaneområdena Lugnet, etapp 2 och Proppen att påbörjas.

Tillväxt och utveckling i Stockholms ytterstad

Vision för söderort

Kommunfullmäktige godkände 2002 "Vision för Söderort". Syftet med visionen är att lyfta fram de kvalitéer och möjligheter Stockholms södra områden har och ge förslag till hur dessa kan utvecklas. Söderort har också en stor utvecklingspotential som kan tas tillvara genom olika åtgärder som stärkta tvärförbindelser, nya bostäder, tillväxtprogram för näringslivet och förbättrad service.

Bostäder, arbetsplatser, infrastruktur, fritid och rekreation är de områden i visionen som berör gatu- och fastighetsnämnden närmast.

I visionen ingår målet att bygga 18 000 nya bostäder inom en tioårsperiod. Hälften av de 20 000 lägenheter som planeras inom 20k-projektet ligger i söderort och det pågår planeringsarbete för många fler. Ett flertal stora konkreta bostadsprojekt i olika planerings- och genomförandefaser finns upptagna i verksamhetsplanen. Exempel är Liljeholmstorget, Årstadal och Långbro Park. Det pågår också ett övergripande arbete, i enlighet med intentionerna i visionen, i ett flertal stadsdelar, t.ex. Kärrtorp, Hökarängen och Skärholmen. I visionen ingår vidare att öka tillväxttakten i näringslivet och skapa 20 000 nya arbetsplatser i söderort inom en tioårsperiod.

Flera naturreservat är under bildande, strandpromenader nyanläggs och omvandlingen av Årstafältet till en ekologisk och kulturhistorisk landskapspark pågår.

En förbättrad infrastruktur är viktig för att höja söderorts attraktionskraft för boende och företag och ingår som en del av visionen. I visionen presenteras också ett flertal idéer om hur tillgången på idrott, rekreation, natur och service kan förbättras.

Vision för Söderort omfattar hela söderort men fokuserar på tre geografiska områden; Norra Söderort (Telefonplan-Globen), Älvsjö-Vantör-Farsta och Skärholmen-Kungens Kurva;

- I norra söderort pågår arbete med att utveckla området mot en tätare stadsmiljö samtidigt som rekreatiomsområdena förstärks. Telefonplan utvecklas till ett centrum för design och i Årsta uppstår möjligheter att bygga nya bostäder när Södra Länken öppnat och kraftledningen förlagts i tunnel.
- Staden samarbetar med andra aktörer rörande stråket Älvsjö – Vantör – Farsta. Här studeras möjligheter till ny bostadsbebyggelse, utveckling av naturområden samt utveckling av Älvsjö centrum med mässcentra, bostäder och utökad knutpunkt för kollektivtrafik.
- Ett samarbete med Huddinge kommun, fastighetsägare och näringsidkare, pågår för att utveckla Skärholmen – Kungens kurva. Visionens mål är en gemensam stadsmiljö som är lättillgänglig, attraktiv och rymmer en bred mångfald av bostäder, företag och handel.

Kistavisionen

Kommunfullmäktige godkände 2001 förslaget till framtidsbild för Kista Science City. Inriktningen är att utveckla Kista till världens främsta Science City med universitet, världsledande företag, bostäder, service, kultur, sport och rekreation.

Framtidsbilden möjliggör bl.a. byggande av 3 000 - 4 000 nya bostäder inklusive student- och forskarbostäder. I framtidsbilden kommer bostads- och företagsområden att bindas samman för att skapa ökad integration mellan boende, näringsliv och skola.

För att möjliggöra det framtida Kista Science City och den expansion som krävs för att möta det nya IT-universitetets och näringslivets framtida behov av nya lokaler pågår, trots de senaste årens konjunkturen, ett omfattande arbete.

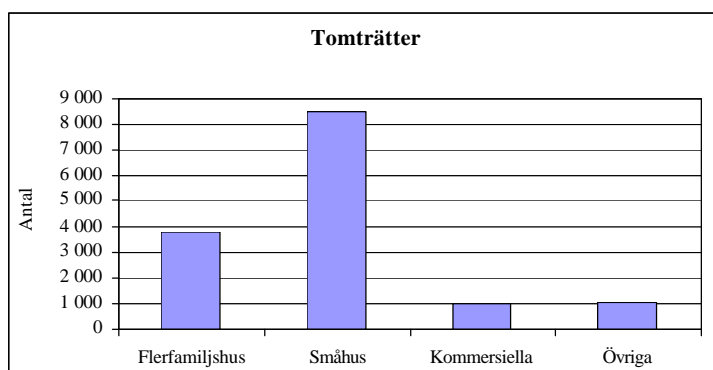
Kontoret tar fortlöpande fram utredningar för gatu-, park- och bebyggelsestrukturer i Kista Science City. Områdena vid Kista idrottsplats och Kista Gård studeras särskilt. I en första etapp pågår planering för utbyggnad av nytt gatunät och ca 700 lägenheter. Den ökade trafikbelastningen som expansionen medför, innebär att betydande åtgärder på gatunätet behöver göras. Staden har därför bl.a. färdigställt en provisorisk rampförbindelse mellan Kymplingelänken och Torshamnsgatan och en provisorisk breddning av Akallavägen genomförs.

Kommunfullmäktige godkände i september 2003 ett inriktningsbeslut om utbyggnad av gatunätet inom Kista Science City med bl.a. en ny vägförbindelse mellan Kista och Akalla företagsområden. Det är också viktigt att komma tillrätta med de kvalitetsbrister som finns i de redan utbyggda områdena så att utvecklingen av dessa går i takt med de nytillkomna områdena. Kommunstyrelsen godkände i april 2003 ett inriktningsbeslut som berör upprustning av befintligt gatunät inom Kista Science City.

Markförvaltning

Stadens markinnehav är en strategisk tillgång och ägandet är ett viktigt komplement till det planmonopol kommunen innehar. Mark och fastigheter ska användas och förvaltas på ett sätt som är långsiktigt och till gagn för stadens verksamhet. Detta kräver en långsiktig strategisk förvaltning.

Antalet fastigheter med tomträtt uppgick i början av året till ca 14 050, varav drygt 2 300 är belägna i andra kommuner, huvudsakligen i Botkyrka och Salems kommuner. Ca 13 000 fastigheter är upplåtna för huvudsakligen bostadsändamål och 1 000 fastigheter för kommersiella ändamål. Under året tillkommer ca 400 fastigheter från fastighets- och saluhallsnämnden och SISAB.

Parker och grönområden

Enligt budget 2005 ska stadsdelsnämnderna få ett samlat ansvar för investeringar, reinvesteringar, drift och underhåll av parker förutom när det gäller exploateringsområden där marknämnden ska ansvara för alla investeringar.

Marknämnden ska även ansvara för att tillhandahålla intäktsfinansierad expertkompetens inom området investering och drift av parker och grönområden. Stadsdelsnämnderna åläggs att nyttja marknämndens expertkompetens vid större investeringar i park- och grönområden.

I det förslag om budget 2005 för mark- respektive trafiknämnd som kommunfullmäktige förväntas ta ställning till den 9 maj 2005 behandlas även gränssnittsfrågor, avseende bl.a. investeringar i parker och grönområden, mellan stadsdelsnämnder, marknämnden och trafiknämnden⁴. Enligt förslaget ska marknämnden också handha investeringar i och förvaltning av Järva friområde med undantag av vinterväghållning.

Goda förutsättningar för näringslivet

Fungerande näringsliv och arbetsmarknad

För sysselsättningen och för utvecklingen i staden är ett livskraftigt näringsliv en förutsättning. Inom nämndens ansvarsområden är det därför viktigt att gynnsamma förutsättningar ges bl.a. genom att tillhandahålla byggbar mark till företag som vill etablera sig eller utvecklas och att dess behov av en god infrastruktur tillgodoses.

Nämnden har en nyckelroll genom att tillhandahålla mark till företag som vill etablera sig och utvecklas. En kraftfull utveckling pågår trots konjunkturavmattning. Nya arbetsplatser växer framförallt fram i Kista och i Hjorthagen - Värtan.

Gatu- och fastighetsnämnden har fått i uppdrag att i samarbete med övriga berörda nämnder utarbeta en långsiktig strategi för stadens företagsområden. En viktig del i detta arbete är de förvaltningsövergripande kontakter som redan i dag sker rörande nyetableringar i staden. Härutöver sker en årlig revidering av katalogen över mark och planprojekt för arbetsplatser i Stockholms stad i samarbete med näringslivs- och stadsbyggnadskontoret.

I bilaga 3 redovisas samtliga arbetsplatsprojekt. Av dessa är utbyggnaden av Kista det största med delprojekten Kista Science City, Kista Science Tower och Kista Centrum samt ombyggnaden av Vällingby Centrum.

⁴ Förslag till budget 2005 för mark- respektive trafiknämnden. Kommunfullmäktiges beslut i budget om förändrade ansvarsområden gäller från den 1 juli 2005. Enligt förslaget ska den förändrade ansvarsfördelningen träda i kraft först den 1 januari 2006.

Utbyggnad av hotell

Kommunstyrelsen tillsatte 1997 en särskild genomförandegrupp för hotellfrågan. Hotellgruppen – med representanter för kontoret, stadsbyggnadskontoret och Stockholm Visitors Board, träffas regelbundet för avstämning av de hotellprojekt, som aktualiserats hos staden av olika intressenter.

Under de närmaste åren kan ytterligare hotell tillkomma. I dagsläget finns förslag från olika intressenter om uppförande av 13 nya hotell med totalt ca 2 700 rum. Hotellprojekten, vilka befinner sig på olika stadier i planeringsprocessen, redovisas i följande tabell.

Nya resp. tillbyggda hotell och vandrarhem:	Beräknad driftstart och antal rum:			
	2005	2006	2007	2008-
Postterminalen Klara				600
Norra Bantorget			450	
Skalmejblåsaren, Hagagatan ⁵		90		
Lindhagensplan			250	
Hotel Kristineberg ¹⁴			300	
Slussen		90		
Kista, Memory Hotel ⁶		150		
Älvsjö, Stockholmsmässan		260		
Älvsjöbadet (80-100 rum)			90	
Kv Icarus 8 i Gamla Stan		100		
Birger Jarlsgatan 18		175		
Fabrikören 3, Älvsjö ind.omr		50		
Akvamarinen i Solberga			90	
SUMMA	-	915	1 180	600

Lågprisbutiker för dagligvaror

Kommunfullmäktige angav i stadens budget för år 2003, att nya lågprisbutiker ska kunna anläggas i olika delar av staden. Lågprisbutikerna ska etableras i nära anslutning till bostadsområden och med god kollektiv trafikförsörjning.

En särskild samordningsgrupp har bildats med representanter för gatu- och fastighetskontoret, stadsbyggnadskontoret och näringslivskontoret. Gruppen hade under våren 2003 individuella överläggningar med åtta dagligvaruföretag för att utröna om och hur de avser att medverka till lägre matpriser i Stockholm och vilka platser för nya butiksetableringar de prioriterar.

Vid överläggningarna presenterade företagen totalt ca 120 förslag till lägen för nya butiker. Samtliga lägen granskades därefter av samordningsgruppen med avseende på markanvändning, trafik, natur- och rekreationsvärden, tillgänglighet med kollektivtrafik, närhet till bostadsområden m.m.

Vid en uppföljande träff underrättades företagen om resultatet granskningen och de rekommenderades att återkomma till staden med ansökan om markanvisning, planändring eller bygglov för de etableringar som de önskade genomföra. För att komma vidare med etableringar i planerade nybyggnadsområden rekommenderades de också att ta direktkontakt med berörd projektledare eller byggherre.

Flera av företagen har återkommit till staden med intresseanmälningar, ansökningar om bygglov, planändringar m.m. för butiksetableringar. Dessutom har ytterligare ett antal förslag till etableringslägen aktualiserats av företagen och fortlöpande granskats av staden genom samordningsgruppens försorg.

⁵ Ytterligare rum beräknas tillkomma i lägenhetshotell

⁶ Avser antal rum som tillkommer genom utbyggnad

Sammantaget gör gruppen nu bedömningen, att inemot ett 50-tal butikslägen bör vara möjliga att realisera. Etableringarna har skett 2004 och fler bör kunna genomföras under 2005.

Samordningsgruppen kommer också att arbeta vidare för att intressera ytterligare lågprisaktörer för etableringar i Stockholm.

GÖRA STOCKHOLM TILL EN EKOLOGISKT HÅLLBAR STORSTAD

Kommunfullmäktiges prioriterade inriktningar

- ? Stadens mark- och vattenområden skall användas så att natur- och rekreationsvärden långsiktigt tryggas genom minimering och rening av utsläpp samt sanering av förorenade områden.
- ? Miljöarbetet skall stärkas på lokal och central nivå genom att miljöprogrammets sex mål är vägledande vid alla beslut i nämnder och bolagsstyrelser.

Nämndens åtagande

- Marknämnden åtar sig att*
- ? i enlighet med stadens miljöprogram sanera förorenade markområden, beakta miljöaspekten vid upphandling, minska energiförbrukningen, medverka till att minska avfallsmängderna och bevara den biologiska mångfalden

Miljöarbetets inriktning

Miljöarbetet utgår från marknämndens inriktningsmål, vilket innebär en sammanvägning av ekonomiska, sociala och ekologiska faktorer för att skapa en hållbar tillväxt. I det praktiska arbetet har miljölagstiftningen en klart styrande roll tillsammans med nationella, regionala och lokala miljömål.

Stockholms miljöprogram ska på olika sätt genomsyra verksamheten. Inventering av vilka delar som programmet berör nämndens verksamhet och vilka delar nämnden har rådighet över gjordes i samband med verksamhetsplan 2004. De sex miljömålen i miljöprogrammet är:

- ? Miljöeffektiva transporter
- ? Säkra varor
- ? Hållbar energianvändning
- ? Ekologisk planering och skötsel
- ? Miljöeffektiv avfallshantering
- ? Sund inomhusmiljö.

Kontoret arbetar med de delar inom miljöprogrammet som är relevanta för kontorets verksamhet. Miljöarbetet styrs och redovisas dels på ett övergripande sätt i stadens integrerade ledningssystem⁷, dvs. i budget och uppföljning, dels i enskilda dokument inom kontoret.

Kontorets åtgärder för att leva upp till stadens miljöprogram och förbättra miljön, innebär ett strategiskt och praktiskt miljöarbete måste tillämpas både på kort och lång sikt. Detta arbete redovisas i följande avsnitt. Till nämnden lämnas en mer detaljerad redovisning i separat bilaga (Del 2).

⁷ Nämnderna ska enligt kommunstyrelsens/stadsledningskontorets anvisningar redovisa hur man avser att arbeta med miljöledningssystem, som utreds i samband med ILS-översynen. Kontoret är representerat i den arbetsgrupp som utreder ILS. Eventuella förändringar som beslutas kommer att inarbetas i ILS.

Miljömiljarden

Medel ur den s.k. miljömiljarden har beviljats till gatu- och fastighetsnämnden för 12 olika projekt. Inom marknämndens ansvarsområde har bidrag beviljats för marksaneringsprojekt.

Förslag till projekt finansierade ur Miljömiljarden, sökomgång 2, har beslutats av gatu- och fastighetsnämnden i januari 2005. Kommunstyrelsen förväntas besluta om fördelning i juni 2005.

Minska trafikens miljöstörningar

Minska utsläpp från trafiken

Stockholms dagvattenstrategi och vattenprogram följs för att minska miljöbelastningen på stadens sjöar och vattendrag.

Stadens mål är att nämnderna i första hand ska välja miljöbil när nya fordon införskaffas. 60 % av förvaltningarnas fordon ska vara miljöbilar i slutet av år 2006. Andelen miljöfordon av gatu- och fastighetskontorets fordon uppgick i bokslut 2004 till 56 %⁸. Kontoret kommer i kommande upphandlingar att i möjligaste mån välja fordon med alternativa bränslen. Kontoret kommer också att överväga om nyttjande av fastighets- och saluhallskontorets bilpool⁹ ska ersätta kontorets egna fordon i högre grad än tidigare.

Miljö kvalitetsnormer

Normer för partiklar gäller från den 1 januari 2005 och för kvävedioxid från den 1 januari 2006. Länsstyrelsen har i samråd med staden utarbetat två åtgärdsprogram och överlämnat dessa till regeringen för fastställande. Flertalet av de åtgärder som föreslås i åtgärdsprogrammen kräver statliga beslut om finansiering eller lagändring. Det är viktigt med ett tydliggörande av ansvar för genomförande, finansiering och uppföljning av de olika åtgärderna och kontorets förhoppning är att regeringen snabbt fattar beslut om programmen samt dess finansiering.

Miljö kvalitetsnormerna kräver övergripande åtgärder och är svåra att lösa på projektnivå. Den miljöavgift som ska införas under 2005 är en sådan övergripande åtgärd som kommer att minska trafikens miljöpåverkan, till gagn för såväl miljö kvalitetsnormer som buller. När det gäller buller handlar det också om utformning av bebyggelse, tekniska lösningar och bedömning från fall till fall i de enskilda projekten. Utredning av förutsättningar för och påverkan av ny bebyggelse sker i den miljökonsekvensbeskrivning som är en del i detaljplanprocessen.

Miljökrav vid upphandling

Gatu- och fastighetsnämnden godkände 2003 miljö- och trafiksäkerhetskrav på entreprenader och tjänster där arbetsmaskiner och fordon ingår. I och med detta ställs miljökrav på arbetsmaskiner som en kvalificerande faktor vid upphandling av bygg- och anläggningsentreprenader.

Kommunfullmäktige beslutade 2004-03-29¹⁰ att dessa krav ska gälla inom hela staden med undantag av bygg- och anläggningsentreprenader, där kraven inte är obligatoriska. Kontoret föreslår att de miljö- och trafiksäkerhetskrav på entreprenader och tjänster där arbetsmaskiner och fordon ingår som gatu- och fastighetsnämnden beslutade om även ska gälla för marknämnden.

⁸ Exklusive specialfordon där miljöalternativ inte finns tillgängliga på marknaden. Tas hänsyn även till dessa uppgick andelen till 42 %.

⁹ Tidigare bilpoolen i gatu- och fastighetskontorets fastighetsförvaltning

¹⁰ Gatu- och fastighetsnämnden har fått i uppdrag att utreda förutsättningarna att ställa obligatoriska krav även på bygg- och anläggningsentreprenader. Uppdraget ska återrapporteras så att de eventuella kraven kan införas för samtliga förvaltningar under 2005.

Ett samarbete pågår för att uppdatera och utvidga gatu- och fastighetsnämndens antagna miljökrav till att gemensamt gälla för Stockholm, Göteborg, Malmö, Vägverket och Banverket. Samarbetet planeras bli klart under 2005.

Program för miljöanpassat byggande

Gatu- och fastighetsnämnden godkände i huvudsak i december 2004 omarbetningar av "Program för ekologiskt byggande". Namnet ändrades till "Program för miljöanpassat byggande" och nämnden överlämnade programmet för godkännande i kommunfullmäktige. Syftet med omarbetningen var att göra det mer strukturerat och väl anpassat till byggprocessen samt att förenkla uppföljningsrutiner och uppdatera faktainnehållet. En annat syfte är att poängtera vikten av kvalitetssäkring under hela byggprocessen och mana till extra uppmärksamhet i kritiska moment.

Tillämpning av det ekologiska programmet skrivs in i markanvisningsavtal och exploateringsavtal som upprättas mellan staden och berörda byggherrar. Programmet följs upp under genomförandeskedet i samband med stadsbyggnadskontorets handläggning av bygganmälan enligt Plan- och bygglagen.

Inom byggbranschen finns ett aktivt miljöintresse och en ambition som till stor del sammanfaller med stadens ambition att höja kvaliteten på bebyggelsen inom Stockholm. Erfarenheter från olika organisationerna ligger som grund för utvecklingen av programmet.

Medverka till att minska avfallsmängderna

Anläggningsarbeten genererar stora mängder restprodukter som utgör en betydande potential för återanvändning eller återvinning. Detta har dock hittills skett i begränsad omfattning och den helt övervägande delen går på deponi. Det finns ett flertal orsaker till detta, bl.a. en komplicerad miljö- och avfallslagstiftning där det saknas enhetliga normer för hur restprodukterna kan hanteras.

Enligt uppdrag i budget ska gatu- och fastighetsnämnden tillsammans med renhållningsnämnden och stadsbyggnadsnämnden arbeta fram en planering med förslag till lokalisering av återvinningscentraler i Stockholm för åren 2005 – 2012 i syfte att öka antalet centraler under planperioden.

Bevara den biologiska mångfalden

Översiktsplanen och Stockholms grönkarta är redskap för arbetet med att klara den biologiska mångfalden.

Stockholms gröna infrastruktur med sina grönkilar, stora sammanhängande grönområden och vatten, utgör grunden för stadens biologiska mångfald. Till detta kommer den lokala grönstrukturen med parker och naturområden i bebyggelsen och mellan stadsdelarna. I dessa områden finns också viktiga livsmiljöer.

Marknämnden ska tillhandahålla stadsdelsnämnderna den expertkunskap vad avser investering och drift av parker och grönområden.

BRYTA SEGREGATIONEN OCH FÖRDJUPA DEMOKRATIN

Kommunfullmäktiges prioriterade inriktningar

- || ? Metoder skall utvecklas inom stadens alla verksamheter i syfte att synliggöra, motverka och bryta fördomar, rasism och diskriminerande strukturer.
- || ? Ökad möjlighet till reell påverkan skall skapas genom fördjupad lokal demokrati, delaktighet och inflytande.

Nämndens åtagande

<i>Marknämnden åtar sig att</i> ? genom aktiva insatser inom sitt kompetensområde verka för ett ökat brukarinflytande och för ökad integration

Medborgarnas inflytande – brukarinflytande

Kommunfullmäktige antog 2003 riktlinjer för ”Stadsdelsförnyelse – för delaktighet och långsiktigt positiv utveckling i Stockholms ytterstad”. Ansvaret för utformningen av det samlade lokala utvecklingsarbete som ska initieras genom stadsdelsförnyelsen vilar främst på stadsdelsförvaltningarna.

I nämndens löpande verksamhet pågår ett omfattande arbete inom de målområden som är formulerade för stadsdelsförnyelsen. Målet att tillskapa 20 000 nya bostäder måste ses som ett av de största och mest långsiktiga utvecklingsprojekten för ytterstaden, då det är här det stora flertalet nya bostäder kommer att tillkomma.

Samråd

I planeringsprocessen arbetar kontoret med information och samråd. Stadsdelsnämnderna och deras handikappråd är med och påverkar. Samrådsmöten hålls med boende, föreningar och organisationer i de flesta förändringsprojekt.

E-strategi

E-strategin som godkändes av nämnden i samband med verksamhetsplan 2002 bygger på stadens e-strategi. Huvudprinciperna kan sammanfattas enligt följande:

Information	Målgrupp	Tjänster
? All information skall vara tillgänglig för de berörda	? Brukaren skall sättas i centrum	? Nya e-tjänster skall utvecklas
? Allmänheten skall ges ökad tillgång till aktuell information	? Medborgarens rätt till insyn skall genomsyra rutiner och system	? Ett gränsöverskridande arbetssätt skall användas
? Informationen skall kunna ges personlig anpassning	? Det skall vara enkelt att ta kontakt	? Stockholm ska bli Europa-ledande inom Internet och interaktiva tjänster
? Informationen skall kunna situationsanpassas	? Nyttospekten skall betonas	? Vi utvecklingen av e-tjänster skall verksamhetskunskapen tas tillvara
? Informationen skall kunna riktas	? All kontakt skall vara möjlig via Internet för den som så önskar	
	? Ett målgruppsperspektiv skall användas	
	? Kvaliteten på kontakten med medborgaren skall höjas	

I e-strategin betonas att de idag traditionella kontaktsätten (besök, telefon och post) måste finnas kvar under en relativt lång övergångsperiod. Tidsperspektivet för att genomföra strategin är minst 5 år.

Hantering av klagomål och synpunkter

Enligt stadens strategi för kvalitetsutveckling ska alla nämnder ha rutiner för en systematisk hantering av klagomål och synpunkter från medborgarna. En helt ny funktion – GFK Forum – inrättades på gatu- och fastighetskontoret under hösten 2003. Under 2004 har systemet introducerats fullt ut. Hur systemet med klagomålshanteringen ska hanteras framöver får utredas av mark- respektive trafikkontoret.

Nämndhandlingar

Föredragningslistor, tjänsteutlåtanden och protokoll från nämndens sammanträden finns alltid aktuella på Internet under www.stockholm.se

Mångfalds- och jämställdhetsplan

Jämställdhetslagens ändamål är att främja kvinnors och mäns lika rätt i fråga om lön, arbete, anställnings- och andra arbetsvillkor samt utveckling i arbetet.

Mångfald och jämställdhet i arbetslivet är en viktig del av vår personalpolitik som ska kännetecknas av att medarbetarna har rätt att behandlas lika, oavsett kön, ålder, sexuell läggning eller etnisk bakgrund. Målet är att skapa en öppen attityd mot alla anställda och att öka professionalismen i rekryteringsarbetet. Kontoret ska genom kunskap och påverkan utveckla metoder för rekrytering och anställning som leder till mångfald och ökad kulturell kompetens bland vår personal.

Målet för 2005 är att ytterligare öka medvetenheten om mångfald- och jämställdhetsfrågornas vikt och om de lagar som styr vår verksamhet. Vid rekrytering ska alla sökande värderas efter kompetens oavsett kulturell bakgrund.

Kontoret föreslår att den mångfalds- och jämställdhetsplan för 2005 som antagits av gatu- och fastighetsnämnden även ska gälla för marknämnden. Planen redovisas i bilaga 7.

Nytt är att nämnderna ska redovisa sitt mångfalds- och jämställdhetsarbete ur två perspektiv; ett internt mångfalds- och jämställdhetsarbete i förhållande till de anställda och ett externt mångfalds- och jämställdhetsarbete i förhållande till medborgarna.

Någon extern plan har inte utarbetats. Kontorets insatser riktar sig inte direkt till/mot enskilda individer utan verksamheten består i stort av utformning av den fysiska miljön.

TA ANSVAR FÖR EKONOMIN

Kommunfullmäktiges prioriterade inriktningar

- || ? Staden skall ta ett aktivt ansvar för ekonomin genom höga krav på budgethållning, en effektiv användning av resurserna samt en i övrigt god ekonomisk hushållning
- || ? Nämnder och styrelser ska bedriva ett aktivt utvecklingsarbete med fokus på sina kärnverksamheter

Nämndens åtagande

- || *Marknämnden åtar sig att*
- || ? bedriva verksamheten inom givna ekonomiska ramar genom fortsatt utveckling av styr- och stödfunktioner samt genom uppföljning av ekonomi, kvalitet, upphandling och miljö ge förutsättningar för en effektiv resursanvändning

Budgetförutsättningar

Kommunfullmäktige fastställde den 11-12 november 2004 budget 2005 och inriktning för 2006 och 2007. Fastställd budget för gatu- och fastighetsnämnden framgår nedan. I budgeten fick gatu- och fastighetsnämnden bl.a. ett generellt besparingsbeting på 43,5 mnkr.

Kommunfullmäktige förväntas den 9 maj att besluta om budget för mark- respektive trafiknämnden. Budgeten ska inrymmas inom den budgetram som gatu- och fastighetsnämnden tilldelades.

Behov av korrigerig

För gatu- och fastighetsnämndens budget, för perioden januari – april 2005, har en schablonmässig beräkning gjorts för att kunna fastställa delårsbudget för de nya nämnderna. Hänsyn har av tidsmässiga skäl inte kunnat tas till det bokslut som i maj ska upprättas för gatu- och fastighetsnämnden. Beroende på utfall kommer troligen revidering av mark- och trafiknämndens budget bli nödvändig. Hänsyn har inte heller kunnat tas fullt ut till fördelning av budget mellan mark- och trafiknämnd då organisation och bemanning inte varit beslutad vid den tidpunkt underlaget var tvunget att tas fram.

Bedömt behov av revidering av budget kommer kunna lämnas i samband med tertialrapport 2/2005.

Nämndens budget

Mark- respektive trafiknämndens budget för del av året 2005 (maj -december 2005) föreslås enligt följande:

Drift – mnkr	Budget 2005 GFN	Budget 2005 Jan- apr GFN *	Budget 2005 Maj – dec TN	Budget 2005 Maj – dec MN	Budget 2005 Helår MN **
Drift och underhåll	-852,5	-284,1	-503,7	-64,7	-97,0
Avskrivningar	-170,0	-56,7	-87,8	-25,5	-38,3
Internräntor	-1 215,0	-405,0	-110,6	-699,4	-1 049,1
Summa kostnader	-2 237,5	-745,8	-702,1	-789,6	-1 053,1
Intäkter	2 236,5	745,5	450,4	1 078,3	1 617,5
Netto	-1,0	-0,3	-251,7	288,7	433,1
Investeringsplan mnkr					
Utgifter	-1 997,0	-299,5	-626,2	-1 071,3	-1 260,3
Inkomster	69,3	10,4	6,4	52,5	61,8
Netto	-1 927,7	-289,2	-619,8	-1 018,7	-1 198,5
Försäljningsbeting	500,0	166,7	-	333,3	500,0

* Exklusive uppräknig av intäktsnivån för marknämnden.

** Omräknat till helårseffekt

Utgångspunkten för gjord uppdelning av 2005 års budget till mark- respektive trafiknämnden har varit gatu- och fastighetskontorets indelning av budgeten per verksamhet. Budgeten för 2005 har justerats med ökade intäkter från tomträtsavgälder med 56,6 mnkr, på grund av överföringar av tomträter bl.a. från fastighets- och saluhallsnämnden och en uppjustering av prognosen i enlighet med gatu- och fastighetsnämndens verksamhetsplan för 2005.

För att konvertera budget 2005 från helårsbasis till delårsbasis har för intäkter och kostnader antagits att 33,33% upparbetas under januari-april 2005. För investeringar antas att 15% upparbetas under denna period. Dessa antaganden underbyggs av empiriska erfarenheter från gatu- och fastighetskontoret.

Investeringsplanen föreslås oförändrad för 2005. Investeringarna i trafik- och infrastruktur, parkinvesteringar, tillgänglighetsprojektet och gemensamma investeringar föreslås tillfalla trafiknämnden och investeringar relaterade till programmet bostäder och arbetsplatser föreslås tillfalla marknämnden.

Gatu- och fastighetsnämndens försäljningsbeting om 500 mnkr åläggs marknämnden, justerat till delårsbasis.

Gatu- och fastighetsnämnden har i verksamhetsplan för 2005 aviserat ökade nettoinvesteringsutgifter för 2005 om ca 250 mnkr jämfört med investeringsplan. I förslaget till budget för marknämnden uppmanas nämnden att noggrant följa nettoutgiftsutvecklingen och vid behov återkomma med förslag till åtgärder.

Budgeten nedbruten schablonmässigt per delprogram redovisas i bilaga 2. Nedan kommenteras vissa av posterna lite utförligare.

Driftbudgeten

Ytterligare beräkningar måste göras när bokslutet för gatu- och fastighetsnämnden är fastställt och när slutlig fördelning av budgeten mellan mark- respektive trafiknämnden är möjlig att bedöma innan en detaljerad fördelning av driftbudgeten kan lämnas¹¹. Kontoret bedömer att detta kan lämnas i samband med tertialrapport 2/2005.

Internbudget

Kommunstyrelsen avser att följa upp kostnads- och intäktsutvecklingen för facknämnderna på en mer detaljerad nivå än tidigare. För gatu- och fastighetsnämnden redovisades därför en s.k. internbudget i verksamhetsplanen. Syftet är att öka förståelsen för verksamhetens resursförbrukning och resultat. Detta ändrar inte principen om att nämnden har ett anslag där medel fritt kan föras mellan olika verksamhetsområden/organisatoriska enheter.

Internbudget för marknämnden kommer att upprättas på ett likartat sätt som för gatu- och fastighetsnämnden. Strukturen framgår av bilaga 2.2. Detta kan av de skäl som anges ovan först ske i samband med tertialrapport 2/2005.

Kommentarer om vissa verksamhetsområden inom driftbudgeten

Tomträtsavgälder

I gatu- och fastighetsnämndens verksamhetsplan aviserades att tomträtsavgälderna bedömdes komma att ge ett överskott på 30 mnkr jämfört med budget (1 527 mnkr). Detta beroende på nyregleringar, förmodade förlikningar och förväntade domar i avgäldsmål. Överskottet avser till större delen några enstaka domar som kommer att få stor intäktseffekt.

I denna bedömning ingick inte överföring av tomträter från fastighets- och saluhallsnämnden till marknämnden (ca 22 mnkr). Ny bedömning utöver vad som förutsågs i verksamhetsplanen för överföring av tomträter från gatu- och fastighetsnämndens fastighetsförvaltning till SISAB ger ytterligare 4 mnkr. Tomträtsavgälderna bedöms därmed uppgå till 1 583 mnkr¹².

Stadens nya ekonomisystem

Inom gatu- och fastighetsnämnden budgeterades kostnaden för det nya systemet ursprungligen för åren 2003 och 2004. På grund av förseningar i det stadens centrala projekt kunde endast viss del av 2003 års medel användas. Under hösten 2004 har beslutades att senarelägga införandet i avvaktan på beslut om omorganisation av gatu- och fastighetsnämnden. Införandet skulle enligt tidigare beslut ske den 1 januari 2005 men har nu senarelagts till den 1 januari 2006.

Kostnaderna för införandet består främst i anpassningar av de för staden unika försystem som kontoret har för exempelvis avgäldsdebitering. Några medel hade inte budgeterats för 2005. Kontoret kan bara

¹¹ Schablonberäknad budget utifrån gatu- och fastighetsnämndens programindelning redovisas i bilaga 2.1

¹² Detta är inarbetat i det förslag till budget för marknämnden som kommunfullmäktige förväntas ta ställning till den 9 maj 2005.

konstatera att kostnaden, som för marknämnden kan bedömas till ca 1,5 mnkr, måste inrymmas i budget 2005.

Kapitalkostnader

Kostnaderna för räntor och avskrivningar redovisas på budget. Kostnaderna baseras dels på tidigare års bas av bokförda markvärden och färdigställda investeringar, dels på tillkommande investeringsprojekt som slutförs och där kostnader för räntor och avskrivningar bedöms komma att påbörjas. Den sistnämnda punkten är svårbedömd, dvs. att i förväg prognostisera när detta kommer att ske. Beroende på projektens storlek kan effekterna också vara väsentliga.

Kontoret vill avisera om att det finns risk att kapitalkostnaderna inte kan inrymmas inom budget. Utvecklingen får följas under 2005.

Investeringsplan (helårsprognos)

Av den investeringsplanen som redovisades för gatu- och fastighetsnämnden utgör marknämndens andel till 1 679 mnkr. Avvikelsen jämfört med budget uppgår till -455 mnkr. Planens inkomster bedömdes uppgå till 275 mnkr, en avvikelse jämfört med budget på +205 mnkr. Netto redovisades planen med ett underskott om 250 mnkr.

Avvikelsen berodde på att ett avtal godkännts med Fortum Värme angående kraftledningstunnel i Hjorthagen – Värtan¹³ (250 mnkr). Gatu- och fastighetskontoret ville avisera denna utgiftsökning i verksamhetsplanen men avvaktade med att föreslå en utökning av planen. Möjligheten att kunna inrymma utgiften i planen kommer att följas i budgetuppföljningen. Med undantag av denna post redovisas investeringsplanen netto på budget.

Planen fördelas grovt enligt bilaga 3:1. Av den totala volymen svarar projekt med genomförandebeslut för 798 mnkr, varav projekt inom Hammarby Sjöstad svarar för 370 mnkr. Av planeringsprojekten kan följande nämnas; Hammarby Sjöstad (119 mnkr), hamnområdet med bl.a. Gasverksområdet (262 mnkr) och nordvästra Kungsholmen (15 mnkr).

Samtliga investeringar framgår av bilaga 3. Större projekt (> 20 mnkr) kommenteras särskilt.

Omslutningsförändring; Miljömiljard

Som omslutningsförändring redovisas även de medel som bedöms förbrukas 2005 och som godkännts att finansieras Miljömiljarden. De för nämnden beslutade projekten är marksaneringar omfattande 47 mnkr inom exploateringar.

Allmänna osäkerheter – investeringsplan

Förskjutningar inom investeringsplanen förekommer varje år. Vilka projekt som kommer att förskjutas är omöjligt att i förhand bedöma utan detta får redovisas i budgetuppföljningen. En rad osäkerhetsfaktorer finns som exempelvis att beslut om detaljplaner och investering kan försenas. Projekt kan vara komplexa och svårbedömda som ger en osäkerhet i genomförandetakt. Till detta kommer konjunktur-utveckling och byggherrarnas vilja att ta ekonomiska risker för att bygga.

Fastighetsförsäljningar

Försäljningsbetinget är i budget satt till 500 mnkr. Kontoret bedömer dock att betinget, åtminstone under 2005, kan uppnås och att de fastighetsförsäljningar som planeras kan generera de realisationsvinster (75 mnkr) som stadsdelsförnyelsen ska finansieras av.

¹³ GFN 2004-10-12 § 21

Lokalförsörjningsplan

I arbetet med ett effektivt resursutnyttjande är lokalplanering en strategisk fråga. Varje nämnd ska ha en övergripande långsiktig lokalförsörjningsplanering. För gatu- och fastighetsnämnden redovisades en plan i samband med verksamhetsplan 2005 (se bilaga 8). Kontoret föreslår att en plan för marknämnden tas fram i samband med verksamhetsplan 2006.

Upphandling

Den större delen av verksamheten handlas upp i konkurrens. Det gäller anläggnings- och byggnadsarbeten samt huvuddelen av programarbete, i princip all projektering och stora delar av byggledning och kontroll inom verksamhetsområdena anläggningar och landskap. Kontoret har inga egna resurser för denna typ av arbeten.

Kostnaderna påverkas av de konjunktursvängningar som marknaden uppvisar. Sedan 1998 har entreprenadindex ökat betydligt mer än konsumentprisindex och prisökningarna i Stockholm överstiger riksgenomsnittet.

Antalet små och medelstora företag inom byggbranschen har minskat kraftigt. För att motverka denna utveckling kommer kontoret bedriva ett kvalitetsarbete för att bl.a. utöka konkurrensen och underlätta för mindre och medelstora företag att delta vid anbudsgivning.

Kommunfullmäktige har beslutat om en utvecklad antidiskrimineringsklausul. En rutin för kontroll och uppföljning krävs för att få effekt av den föreslagna klausulen.

Internkontroll

Enligt stadens regler för ekonomisk förvaltning ska nämnderna årligen fastställa en internkontrollplan. Utifrån en risk- och väsentlighetsanalys ska nämnden välja ut ett antal område/rutiner som ska granskas särskilt under verksamhetsområdet.

En god internkontroll ska ingå i kvalitetsarbetet och den säkerställs genom att

? det finns klara målformuleringar	? en tydlig ansvars- och befogenhetsfördelning
? lagar, avtal etc följs	? tillförlitlig redovisning och ändamålsenlig uppföljningssystem
? en god säkerhet i administrativa rutiner och IT-system	? personalen har rätt kompetens
? det finns resurser för kontroll	

Förslag till plan finns i bilaga 6. Planen utgår från den av gatu- och fastighetsnämnden beslutade internkontrollplanen och kan användas av marknämnden i tillämpliga delar. Ett antal olika områden som upphandling, åtaganden och IT ingår i planen. Till grund för valda punkter ligger bl.a. en risk- och väsentlighetsanalys som framgår av planen.

Till nämnden kommer återrapportering ske i samband med tertialrapport 2 samt i verksamhetsberättelse.

Ny prioriterad inriktning

Kommunfullmäktige har i budget 2005 infört följande inriktning: ”Nämnder och styrelser ska bedriva ett aktivt utvecklingsarbete med fokus på sina kärnverksamheter”.

Avsikten är enligt stadsledningskontorets/kommunstyrelsens anvisningar, att ge nämnder som inte direkt berörs av de övriga övergripande inriktningsmål som kommunfullmäktige fastställt, en möjlighet att här analysera sin kärnverksamhet och formulera mål och åtaganden.

För marknämnden kommer denna möjlighet inte att utnyttjas utan verksamheten redovisas under vart och ett av de övergripande inriktningsmålen.

ÖVRIGA REDOVISNINGAR

Av kommunfullmäktige givna uppdrag

Kommunfullmäktige har i budget 2005 fastställt ett antal s.k. ska-krav specifikt till gatu- och fastighetsnämnden samt generella ska-krav till samtliga nämnder. Kontoret har uppfattat dessa som givna uppdrag. Uppdragen kommer att redovisas senast i verksamhetsberättelsen.

Internationell anknytning

Nämnderna ska i verksamhetsplanen beskriva vilket medlemskap i internationella nätverk och organisationer samt vilka deltagande i internationella projekt och evenemang som nämnden prioriterar och varför denna prioritering görs.

TRENDSETTER

Kontoret har medverkat i ett EU-finansierat projekt, TRENDSETTER, som skall utveckla tekniker för ett mer hållbart resande. Kontoret medverkar bl.a. med försök med effektivare trafiksignalsystem och ett logistikcentrum för distribution av byggvaror inom Hammarby Sjöstad.

Övrigt

Enligt kontorets uppfattning tillför internationella kontakter kunskaper och erfarenheter som mer än väl uppväger de kostnader som samarbetet medför. En ökad medverkan i internationellt samarbete kan vara motiverad, men har inte kunnat genomföras med hänsyn till tillgängliga resurser inom kontoret.

2

20k-projektet, 6, 7, 8, 10

A

Alternativa arbetsformer, 5
Arbetsmiljöarbete, 5

B

Barnkonvention, 4
Basanpassningen, 8
Biologiska mångfalden, 17
Boendekostnaderna, 7

E

Ekonomisystem, 21
E-strategin, 18

F

Friskvård, 5
Försäljningsbeting, 22
Förtätningar, 8

G

GFK Forum, 19

H

Hammarby Sjöstad, 9, 11, 22
Hjorthagen - Värtan, 10, 13
Hotell, 12, 14

I

Internationella nätverk, 24
Internbudget, 21
Internkontrollplan, 23

K

Kapitalkostnaderna, 22
Kista Science City, 12, 13
Kistavisionen, 12
Klagomål och synpunkter, 19
Kojan, 7, 9

L

Ledarskap, 4, 5
Lokalförsörjningsplanering, 23
Lågprisbutiker, 14

M

Markanvisning, 7
Miljöbilar, 16
Miljökrav på arbetsmaskiner, 16
Miljökvalitetsnormer, 16
Miljömiljarden, 1, 16, 22
Miljöprogram, 15
Mångfald- och jämställdhet, 19

N

Naturresevat, 11
Nordvästra Kungsholmen, 9, 10, 22
Nya arbetsplatser, 13
Nämndens generella åtaganden, 3
Näringsliv, 12, 13
Näringslivet, 8, 11

O

Ombyggnadsprogram, 8

P

Parker, 17
Parkeringsverksamheten, 16
Prioriterade inriktningarna, 3

S

Samråd, 18
Sergels Torg, 10
Sjukfrånvaron, 1, 4
Slussen, 11
Stadsdelsförnyelsen, 1, 18, 22
Studentbostäder, 8, 10

T

Tensta, 10
Tomträtt, 12
Trafiksignaler, 16
TRENDSETTER, 24
Tvärbanan, 11

U

Utöka konkurrensen, 23

V

Vision för Söderort, 11

Å

Årstadal, 7, 9, 10, 11

